

Lesson 68

Manimbul manusiya'in

Yahiya 4; Lukas 4

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimmatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin marjari bentel si matahan Tuhan*”.

Bakas takitete bi ne si pagistadite bi dem Kitab Injilin we' bang Isa AlMasi, ga' niya' epangne **panganak iyehin**, si **addatne**, si **hinanganne** duk si **pagtolo'ne**.

- Sabab bakas **panganak** iyehin takitete we' ga' niya' inanakan kuwe' si Isahin, pegge' inanakan iye we' budjang sabab balakat Niyawa Tuhanin.
- Bakas takitete isab we' seddili si Isa amban kēmonin si **addatne** pegge' ga' niya' seddili inanakan tege kawul-pi'il sutsi kuwe' iyehin.
- Ga' isab niya' sali' si Isa si **hinangannen**, pegge' ga' niya' bakas maghinang hinangan meke'ulali' kuwe' iyehin. Missā hadja iye de tegtang, kewuli'an ne masakihin, lahi ne me' seyitanin duk nakura'den, duk puwas ne dusehin.
- Kitete isab we' ga' niya' sali' si Isa si **panolo'nen**. Kitete miya'an si lesson dehelluhin pag magbissā iye duk nakura' āgama inēnan Nikodemus. Pinakitehan we' si Isa pu Nikodemus we' ga' iye makajari tapī si pana'anan Tuhanin bang ga'i dahu' bina'ahuhan ateynen we' Niyawa Tuhanin. Hangkan pa'in si Isa, Panuhutanin, si iye, “*Subey ka'am kēmon inanakan balik!*”

Ellew inin takaletе we' missā Isa AlMasi si **dembuwa' a'a seddili manamal** amban Nikodemus. Nikodemus miya'an a'a Yahudi; saguwa' a'a si lesson ellew inin **duma'in Yahudi**. Nikodemus lella; a'a takitete ellew inin **dende**. Nikodemus a'a magāgama te'ed, saguwa' dende inin **dusehan manamal**, lime bakas ellanen. Si matahan me' a'ahin mas hāp Nikodemus, nakura' āgamahin, amban dende ba'isan miya'an. Saguwa'

duma'in sa miya'an pinayaman Tuhanin, pegge' kēmon manusiya' pinagbaya'an we' duse bisan a'a magāgama atawa a'a dusehan manamal. Iye jānnen hangkan kēmon manusiya'in subey inanakan balik we' balakat amban Tuhanin.

Na, kuwe'itu mayam ne kite bi dem Kitab Injil duk pakale kite bi bang ine **pagbissā-bissā si Isa duk dende ba'isan amban Samariyahin**. Samariya'inin lahat la'i dem lahat me' Yahudihin si ellet Yahudiya duk Jalil. Ekka me' a'a Samariyahin a'a liyu-liyu; kinimmatan siye we' me' Yahudihin we' ga'i siye nuhut Tuhanin, hangkan siye ga'i magtewwa'. Saguwa' bang si Isa ga'i pagbidda'ne a'ahin kuwe' Tuhanin hep ga'i du isab pagbidda'ne. **Pitu si Isa si dunya supaya pihane duk timbulne kēmon madusehanin, me' mamabaya' tege atey ba'ahuhin duk mahāpin**. Hangkan hep si Isa ga' iya' magbissā duk dende amban Samariya bakas tege ella minlimehin.

Na, pakale ne kite bi si me' sinulat we' Yahiya dem Kitab Injilin, kapitulu ampat. Pa'inne:

(Yahiya 4) ⁴ *Subey disi Isa pabutas amban lahat Samariya.* ⁵ *Pag tekka siye si lahat Samariya, hap pī siye si dembuwa' puweblo inēnan Sikar. Tapit puweblo'inin si bulak pinangurung we' si Yakub si anaknen Yusup awwalley.* ⁶ *La'i si antag miya'an niya' kupung bakas hininang we' si Yakub awwalley. Ningkolo' si Isa si higad kupungin pegge' pekkeng iye si paglengnganan. Lettu ne miya'an ellewin.* ⁷⁻⁸ *Me' tindegnen ga' la'i pegge' la'i siye hap puweblo melli kinakande. Ga' tiggel niya' tekka pī dende Samariya nginduk bohe'. Pa'in si Isa si iye, “Dende, urungun ku bohe' inumku.”* ⁹ *Nambung dendehein, pa'inne, “Oy, bangsa Yahudi kew. We'ey kew māku bohe' si aku bu bangsa Samariya ku?”* *Missā dendehein kuwe' miya'an pegge' me' Yahudihin ga'i hep baya' ngangguna me' panyap me' a'a Samariyahin.* ¹⁰ *Nambung si Isa, pa'inne, “Bang hadja kata'uhannu bang ine pangurung Tuhan si manusiya'in duk bang sine ku, mamāku bohe' si ka'u kuwe'itu'inin, bugtu' asal māku kew isab bohe' si aku duk pa'inumte kew bohe' makapakellumin.”* ¹¹ *“Tuwan,” pa'in dendehein, “antag kew ngeddo' bohe' makapakellumin? Ga' hati' niya' panginduknu duk lalem hep kupung'inin.* ¹² *Kupung'inin ta'amban si kami we' papu'ten bi si Yakub. Siye magtewtey-anakin duk sampay me' hayepden, tu'u si kupung'inin panginumanden. We' labi kapatutnun amban kapatut si Yakubin?”* ¹³ *Nambung si Isa, pa'inne, “Kēmon manginum bohe' kupung'inin, lekkakan du balik.* ¹⁴ *Saguwa' sine-sine maka'inum bohe' pama'inumku iyehin, ga'i ne te'ed lekkakan balik. Pegge' bohe' pama'inumku iyehin manjari kuwe' buwal neyibuwa diyalem ateyne, ngurungan iye bohe' makapakellum iye salama-lama.”* ¹⁵ *“Tuwan,”*

pa'in dendehein, "urungun ku bohe' pina'innu inin inumku, duk ne ku ga'i lekkakan balik duk ga'i ne ku subey magpituhan nginduk bohe'." ¹⁶ "Pi kew eddo'un ellanun," pa'in si Isa, "bu bo'ohun pitu." ¹⁷ "Ga' niya' ellaku," sambung dendehein. Pa'in si Isa si iye, "To'o pina'innu iyan. Ga' niya' ellanu. ¹⁸ Pegge' minlime kew bakas magella saguwa' sawe'nu magdembuwa' kuwe'ituhin duma'in ellanu. To'o pina'innun." ¹⁹ Pa'in dendehein pu si Isa, "Tuwan, bahu kata'uhanku we' ka'u inin **nabi hati**." ²⁰ Me' kapapu'an kami bangsa Samariyahin," pa'inne, "tu'u si punu inin lugal panambahayangande Tuhanin. Saguwa' ka'am me' Yahudihin, pa'inbi we' subey la'i si Awrusalam panambahayangante bi Tuhanin." ²¹ Pa'in si Isa si iye, "Dende, kahagadun pina'inku inin. Niya' du iyan waktu si pesōngan, bang me' a'ahin nambahayang si Samate bi Tuhanin, duma'in tu'u si punu inin atawa la'i si Awrusalam. ²² Ka'am me' bangsa Samariyahin, magsambahayang ka'am saguwa' awam ka'am bang ine sinambahayangbin. Kami me' Yahudihin, kata'uhan kami bang sine sinambahayang kamihin, pegge' manimbul me' manusiya'in paguwa' hep amban bangsa Yahudi. ²³ Saguwa' tekka du waktuhin duk kuwe'itu ne hep, we' me' a'a manambahayang sabennalin, sambahayangde du Samate bi Tuhanin amban dem ateyde duk asal to'o panambahayangden. Kuwe' iyan kinabaya'an Samate bi Tuhanin panambahayang si iyehin." ²⁴ Pa'in si Isa pe, "**Tuhanin po'on niyawa, lagi' niyawa du iye, duma'in du iye kuwe' manusiya' tege baran. Duk sasuku manambahayang si iyehin subey sambahayangde iye amban dem ateyde duk subey to'o panambahayangde si iyehin.**" ²⁵ Pa'in dendehein pu si Isa, "Asal kata'uhanku niya' du pitu si pesōngan magsultan si kite bi, iye AlMasihin. Pag tekka iye pitu, pahāthanne du si kami kēmon-kēmonin." ²⁶ Pa'in si Isa, "**Aku ne hep, iye mamissā si ka'u inin.**"

²⁷ Behu ubus bissāne inin, tekka ne me' tindeg si Isahin. Ulali' siye pegge' kitede niya' dende sawe'ne magbissā-bissā. Saguwa' ga' siye nilew dendehein bang ine akanen, atawa nilew si Isa bang we'ey iye magbissā-bissā duk dende miya'an. ²⁸ Manjari inambanan we' dendehein kombo'ne pangisi-ngisihanne bohe'in duk balik iye pi si puweblo. Pag tekkane la'i missā iye si me' a'a mala'ihin. ²⁹ Pa'inne, "**Dayi' be ka'am nuhut aku. Payamanun bi, niya' a'a ngakahan aku kēmon bakas tahinangku ilabeyin. Duma'in ente' iye AlMasihin?**" ³⁰ Manjari paluwas me' a'a miya'an amban puweblo duk lumengngan siye pi mayaman si Isa.

³⁹ Manjari ekka me' a'a Samariya amban puweblo Sikarin kahagad pu si Isa sabab pina'in dendehein. Pa'inne hep, "Inakahan ku we' ne kēmon bakas tahinangku ilabeyin." ⁴⁰ Hangkan pag tekka me'

a'a Samariyahin la'i pu si Isa, inohotan iye we' de la'i dahu' si siye patenna'. Duk patenna' si Isa la'i duwem bahangi. ⁴¹ Sasang la'i pe iye, ekka pe me' a'a kahagad pu si Isa sabab panolo'ne si siyehin. ⁴² Pa'inde si dendeihin, "Kuwe'itu kahagad ne kami pu si Isa, duma'in ne sabab inakanu si kamihin, saguwa' pegge' asal di kami ne makakale me' panolo'nen, duk kata'uhan kami we' sabennal iye manimbul me' manusiya' si dunyahin."

Na, taman inin du istori dende amban Samariyahin. Bugtu' istori inin importante pegge' takite we' takilale we' dende ba'isanin, we' si Isa Manimbul pinapitu we' Tuhan si dunyahin. Pinda te'ed dendeihin. Tagna' pag bissā-bissāden ga' kata'uhan dendeihin bang sine sawe'ne magbissāhin. Tapikilne we' si Isa **dembuwa' hadja me' Yahudi**. Saguwa' sasangde magbissā-bissāhin, niya' inakahan we' si Isa si iye, ga'i makajari kata'uhan bang a'a hadja. Hangkan tapikil dendeihin we' **nabi** iye. Saguwa' ujudnen, tasabutne we' si Isa inin, iye sawe'ne magbissāhin, **pesōng amban nabi. AlMasihin iye – iye pina'al we' kēmon me' kanabihanin, Manimbul manusiya'in!**

Pag takilalene we' a'a maningkolo' si higad kupungin duk mamissā si iyehin we' AlMasihin, ambananne kombo'nen duk magubas iye pī hap puweblo duk akahanne me' a'ahin, pa'inne, *"Dayi' be ka'am nuhut aku. Payamanun bi, niya' a'a ngakahan aku kēmon bakas tahinangku ilabeyin. Duma'in ente' iye AlMasihin?"*

Ubus iyan paluwas me' a'ahin amban puweblo pī pu si Isa duk ohotande iye dina'ak la'i si siye. Patenna' si Isa la'i duwem bahangi, nolo'an siye bang sa'ingge siye makajari makasangka atey ba'ahu duk hāp duk nambahayang te'ed si Tuhanin. Hangkan pa'in Kitabin:

"Ekka pe me' a'a kahagad pu si Isa sabab panolo'ne si siyehin. Pa'inde si dendeihin, 'Kuwe'itu kahagad ne kami pu si Isa, duma'in ne sabab inakanu si kamihin, saguwa' pegge' asal di kami ne makakale me' panolo'nen, duk kata'uhan kami we' sabennal iye manimbul me' manusiya' si dunyahin.' " (Yahiya 4:41,42)

Na, pala'us ne kite bi kuwe'itu matsa dem Kitab Injil duk payamante bang ine mapalabeyin puwas si Isa la'i si Samariya. Kitete bi du tu'u we' **duma'in kēmon a'a neyima' si Isa we' iye Manimbul manusiya'in**. Dem Kitab Injil sinulat we' si Lukas, kapitulu ampat, pina'in:

(Lukas 4) ¹⁴ *Manjari balik si Isa pī hap Jalil. La'i si iye balakat Niyawa Sutsihin, duk aka-aka sabab iyehin palatag si me' kalahat-lahatan mapaliputin. ¹⁵ Magusihat iye si me' kalanggal-langgalanden duk sinanglitan iye we' me' a'ahin kēmon. ¹⁶ Hap pī si Isa si Nasaret,*

lahat kasuligannen. Pag ta'abut ellew Sabtu', ellew li'i me' Yahudihin, pī iye si langgal sa hinangannen. Manjari nengge iye supaya iye makabatsa amban dem kitab. ¹⁷ *Sinōngan si iye kitab sinulat Nabi Shi'yahin. Iluka we' ne kitabin duk takasuwa' we' ne me' ayat inin bu binatsa we' ne inin, pina'in:* ¹⁸ *“Pagbaya'an ku we' Niyawa Tuhanin, pegge' tapene' ku we' ne magmahalayak aka-aka mahāpin si me' a'a maka'ase'-ase'in. Dina'ak ku we' Tuhanin pitu ngakahan me' pilisuhin we' pinaluwas ne siye, me' mapessekin we' makakite ne siye balik, duk maluwas ku me' tiniksa'in.* ¹⁹ *Dina'ak ku isab pitu magpalata' we' ta'abut ne tahun pagtimbul Tuhan me' a'anen.”* ²⁰ *Ubus tinambel we' ne kitabin duk pinangurung we' ne balik pī si bilalin bu ningkolo' iye. Kēmon a'a dem langgal miya'an ngadendengan iye.* ²¹ *Manjari nagna' iye missā si siye. Pa'inne, “Ellew inin me' ayat binatsaku miya'an tuman ne sasangi mapakalehin.”*

Si me' bissā inin, magaka si Isa we' iye AlMasihin duk Manimbulin bakas sinulat sababne we' Nabi Shi'ya me' pitu' hatas tahun masaley. Saguwa' me' Yahudi mapatenna' si Nasaretin, ga'i siye ngatu neyima' iye we' iye inin Manimbul manusiya'in pinapitu amban surga', pegge' kata'uhande du we' kasuligan si Isahin la'i si diyalemande! Hangkan udji'de iye, pa'inde, *“Uy, duma'in ke inin anak si Yusupin?”*

Niya' pe inaka dem kitab we' pineges me' a'a Nasaretin we' si Isa we' ga'i subey diyawa'ande AlMasi, pinapī we' Tuhan si siyehin. Saguwa' mas pesōng pe siye ngamā. Pa'in Kitabin:

(Lukas 4) ²⁸ *Pag kalede inin, kēmon siye dem langgal miya'an astel manamal.* ²⁹ *Kuwat siye duk sinōngadan we' de si Isa bu bino'o we' de paluwas amban puweblo pī diyata' punu paglahatande miya'an, supaya iye talabo'de pī si pampang.* ³⁰ *Saguwa' si Isa lumabey amban tengnga'de duk tahala' iye.*

Suleyan me' a'a Nasaretin mapatey si Isa! Ine jānnen hangkan suleyande iye mapatey? Kabaya'ande iye mapatey pegge' bakas pa'inne we' iye AlMasi bakas inaka dem sulat we' kēmon kanabihanin. Me' bissā si Isa mabennalin iye ka'astelan me' a'a Nasaret manamalin duk kabaya'anden labo'de iye si pampang. Saguwa' ga' tahinangde miya'an, pegge' ga' pe tekka waktu pangeddew Tuhan pamapatey si Isahin. Dupang te'ed duk la'at me' a'a mamabaya' mapatey pinene' we' Tuhan manjari Manimbul duk Hukum manusiya'in! Si pesōngan pinapatey du iye we' a'a – saguwa' pinakellum du iye iyan balik amban kamatey ne puwas tellu ellew. Takaleta namba sabab inin si lesson si pesōngan.

Na, sa'ingge makajari papandakte lesson ellew inin? Sa inin: Bakas takaleta duwe istori sabab **duwe grupu a'a**. Kaduwe grupu

inin takalede we' pa'in si Isa we' iye AlMasihin, saguwa' magseddili manamal tapikilden.

1.) Tagna' takalet sabab dende dusehan takasuwa' we' si Isa si kupung duk me' a'a Samariya. Teyima'de bissā si Isahin duk sinna te'ed siye, duk **kahagad** siye we' si Isa te'ed AlMasihin, Manimbul manusiya'in.

2.) Saguwa' si istori kaduwenen takalet sabab me' a'a magāgama si Nasaretin. Diyawa'ande bissā si Isahin. **Ga'** siye **kahagad** we' si Isa te'ed AlMasihin, pegge' kasuligannen si puweblode.

Takitete we' me' madusehan mapatenna' si Samariyahin teyima'de si Isa we' iye Manimbul pinapitu amban surga'in, saguwa' me' a'a magāgama mapatenna' si Nasaretin ga' iye teyima'de.

Bang ka'am, sa'ingge ka'am? Kuwe' grupu inggehin ka'am? Kuwe' me' a'a Samariyahin ke ka'am **neyima' si Isa we' iye Panuhutanden duk Manimbul siyehin?** Atawa kuwe' me' a'a Nasaretin ke ka'am **ga' ngatu kahagad we' si Isa te'ed AlMasihin pinapitu amban surga' nimbul siye amban duseden.** Tahātibi ke we' si Isa Manimbulin bakas sinulat sabab iye we' kēmon kanabihanin. Bakas teyima'bi ke iye duk iye ne Manimbul ka'amin?

Pakale ka'am bang ine pina'in dem Kitabin sabab Isa AlMasi. Pa'inne:

“Danta'in ninag dem kalindeman duk danta'in ga'i te'ed tapalem we' lindemin....Bisan ne Lapalin tu'u si dunya duk pinapanjari hep we' ne dunyahin, ga' du Lapalin takilale we' me' a'a si dunyahin. Pitu iye si lahatne, saguwa' ga' iye tineyima' we' bangsanen. Saguwa' sine-sine neyima' Lapalin duk makahagad si iyehin, urunganne siye kapatut manjari me' anak Tuhanin. Tahinang siye anak Tuhanin duma'in kuwe' paganak manusiya' atawa amban kabaya'an manusiya' atawa amban napsu manusiya'. Saguwa' tahinang siye anak Tuhanin amban kabaya'an Tuhanin!” (Yahiya 1:5,10-13)

Bagayku mapakalehin, bakas ne ke kew tahinang anak Tuhanin? Kahagad ke kew te'ed pu si Isa? Bakas teyima'nu ne ke iye duk iye ne Panuhutannun duk Manimbul ka'uhin?

Padeheng ne kite bi kuwe'itu ellew inin. Da'akte kew pakale balik si lesson mapaturulin duk mayaman me' tanda' pinakitehan we' si Isahin, supaya kēmon makajari kata'uhan we' iye du Manimbul manusiya' mabennalin...

Karayaw iledjiki'an ka'am we' Tuhanin sasang ta'esebbi me' pina'in we' me' a'a Samariya sabab si Isahin, pa'inde,

“Sabennal iye Manimbul me' manusiya' si dunyahin!” (Yahiya 4:42)

Wassalam